

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 січня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Махінчук В. М., д-р юрид.наук, професор, заслужений юрист України, заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., канд. юрид. наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Деревянко Б. В., д-р юрид. наук, професор, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Сікорська І. М., канд. наук з держ. упр., доцент, голова правління Української асоціації викладачів і дослідників європейської інтеграції;

Швагер О. А., канд. юрид. наук, асист. кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Видання рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 6 від 08.02.2022 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матер. науково-практичного круглого столу (Суми, 27 січня 2023 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 150 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у засіданні науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченого актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзу й проведеного в рамках реалізації освітнього проекту «619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, що відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, яка міститься в ній.

УДК 347.73:336.1(063)

© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	7
<i>Levkina R.V., Kotko Ya.M.</i> INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISM OF ADAPTATION OF UKRAINIAN FINANCIAL LEGISLATION TO THE EU LEGAL SYSTEM.....	9
<i>Shvaher O.</i> FINANCIAL INCLUSION IN THE CONTEXT OF SDG.....	13
<i>Бабко Н.М., Мандич О.В</i> ДІДЖИТАЛ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	16
<i>Бондар Ю. А.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Борщенко В.В.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Грицай А.А., Тверезовська І.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПРОЄКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ.....	27
<i>Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	31
<i>Даценко О. І.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ З ПЛАТІЖНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	36
<i>Деменко К.Е.</i> ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ.....	40

Денисенко С. І.
СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА
ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....43

Деревянко Б. В.
ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ДЕРЖАВОЮ КРИПТОВАЛЮТ
І КРИПТОМАТІВ СЕРЕД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....47

Дмитренко Е.С.
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В
УКРАЇНІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР.....51

Загола Т. М.
СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....55

Запорожченко А. В.
ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО
АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА
СВІТОВІ ТРЕНДИ.....59

Зінченко Г. С.
СПІВРОБІТНИЦТВО РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ АУДИТОРІВ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....63

Карпюк І. В.Гальчич І. П.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....67

Корнева Т. В.Сірочук І.В.
ПРОЗОРІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....69

Кочин В. В.
ЗАКОНОДАВЧЕ ВНОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА
РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....74

Кучмістенко О. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....78

Максюта А. О.

ПОРЯДОК ДОСТУПУ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ДО БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ.....82

Маланчук Т. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ОКУПАЦІЇ ДЕРЖАВОЮ-
АГРЕСОРОМ.....85

Новікова М. М.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРГАНУ З РИНКІВ
ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ESMA).....88

Носирев О. О.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....92

Плотнікова М. В.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ЕТАПІ НОРМОТВОРЕННЯ У
СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
У ЄС ТА В УКРАЇНІ.....96

Руденко Л. Д.

ЩОДО ЮРИСДИКЦІНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВОГО
ФІШИНГУ.....105

Сагайдак В. О.

ВПЛИВ ЧЛЕНСТВА ДЕРЖАВИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ
НА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БАНКУ ЛАТВІЇ.....109

Семіног С. В.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОЗИЧАЛЬНИКІВ, МАЙНО
ЯКИХ ПОШКОДЖЕНО, ЗНИЩЕНО АБО ЗАЛИШИЛОСЬ
НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ.....113

<i>Ставерська Т. О.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗРАХУНКІВ.....	117
<i>Старинський М.В.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ.....	121
<i>Ткаченко В.М.</i> ПИТАННЯ ПРИВЕДЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	124
<i>Трембіч А. Я.</i> МАЙБУТНЄ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ЯК НЕПОЙМЕНОВАНОГО СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ.....	127
<i>Туркот О. А.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО АГРАРНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОСОЮЗУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	134
<i>Цветков А.М.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ.....	136
<i>Цукан С.В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	140
<i>Шейн Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ NULLUM POENA SINE LEGE: НЕДОЛІКИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	145

ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПРОЄКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ²

Грицай А.А.

студентка IV курсу Навчально-наукового інституту СумДУ

Тверезовська І.С.

студентка IV курсу Навчально-наукового інституту СумДУ

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Плотнікова М. В.

З кожним роком науково-технічний прогрес і глобальна комп'ютеризація суспільства набирають неабияких обертів і призводять до великих змін, прояви яких помітні в будь-якій сфері суспільного життя. Впровадження автоматизованих процесів у сучасній економіці відкривають можливості для економічного зростання, завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість і якість економічної, громадської та особистої діяльності. За останні роки набув поширення такий інструмент фінансування як краудфандинг.

Краудфандинг – це новітня форма вкладення коштів малого бізнесу з використанням можливостей мережі Інтернет, економічні та соціальні форми фінансування комерційних чи соціальних проєктів, розвиток підприємництва. Краудфандинг передбачає національне інвестування у бізнес-ідеї, шляхом залучення широкого кола людей для розвитку та організації діяльності підприємства. Краудфандинг як інноваційна форма інвестування бере свій початок з 2009 року з відкриття першої онлайн платформи Kickstarter.com, що на даний момент залишається найбільшим та найефективнішим майданчиком світу [1].

Оскільки сфера краудфандингу розвивається стрімко не лише у світі, а й в Україні зокрема, варто зазначити, що з 2012 року однією з найбільш успішних краудфандингових платформ є «Спільнокошт», створена з допомогою онлайн-майданчиком biggggidea.com. Сам цей онлайн-майданчик функціонує з 2009 року і має на меті обмін ідеями

² Дослідження проведено на виконання міжнародного проєкту в сфері освіти «619998-EPP1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг» (спільний проєкт СумДУ, Еразмус+ Жан Моне Фонду та Виконавчого агентства з питань освіти та культури за підтримки ЄС). Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

у прогресивному ініціативному суспільстві. Проєктувальники розміщують і поширюють свої задуми, що стосуються різноманітних сфер, а саме: охорони здоров'я, освіти, літератури, спорту, музики, науки, журналістики тощо.

Враховуючи вище викладене, слід мати на увазі, що належного правового регулювання наразі немає; серед чинників, які сповільнюють та здебільшого унеможливають розвиток краудфандингу в Україні є: відсутність належним чином закріпленої законодавчої бази, чим би регулювався даний вид фінансових відносин, загальні обсяги коштів, які залучені українськими краудфандинговими платформами є незначними у порівнянні з міжнародними, до всього також грає важливу роль недовіра населення до описаного способу фінансування, і, власне, поки що низький рівень знань про інвестиційну політику на основі краудфандингових платформ [2].

На відміну від ситуації в Україні в Європейському Союзі приділяється увага відносинам, пов'язаним із діяльністю краудфандингових платформ. Так, 10 листопада 2021 року вступив в силу Регламент 2020/1503/ЄС «Про європейських постачальників послуг краудфандингу (ECSP) для бізнесу» (далі – Регламент). Ця ініціатива була частиною плану дій Європейської комісії з фінансових технологій та середньострокового перегляду плану дій профспілки ринків капіталу. Одним із завдань Регламенту є захист прав інвесторів краудфандингових платформ.

У відносинах краудфандингу інвестором є, так званий бекер, – особа, що інвестує власні кошти на добровільній основі в ризикові інноваційні проєкти, розміщені на різних краудфандингових платформах у мережі Інтернет, який не має на меті отримання прибутку, лише для досягнення соціально значущого ефекту. Аналізуючи статтю 5 Закон України «Про інвестиційну діяльність», варто зауважити, що суб'єктами інвестиційної діяльності є зокрема інвестори. У свою чергу законодавче тлумачення особи інвестора включає також надання статусу інвестора бекеру [3]. Доречно зазначити, що захист прав та інтересів інвесторів має бути покладено на організаторів краудфандингових платформ, більше того сам захист має відбуватися шляхом гарантії повернення коштів інвесторам, а саме: 1) у разі не набрання інноваційним проєктом необхідної суми коштів, яка була заявлена винахідниками, у встановлений строк; 2) у разі невиконання зобов'язань винахідниками по доведенню інноваційного проєкту до стадії випуску інноваційної продукції на ринок [4].

Захист прав інвесторів полягає не тільки у відшкодуванні або поверненні коштів. Розділ IV Регламенту присвячений захисту прав інвесторів, і починаючи зі ст. 19 кожен (від досвідчених інвесторів та постачальників до потенційних суб'єктів краудфандингу) може ознайомитись зі своїми правами та обов'язками. У свою чергу, постачальники послуг краудфандингу повинні дотримуватись покладених обов'язків, у тому числі щодо своїх клієнтів, тобто інвесторів. Ці способи захисту покликані захистити недосвідчених інвесторів, які в свою чергу інколи не повністю розуміють важливість та юридичні наслідки своїх фінансових операцій. Наприклад, в п. 3 статті 19 Регламенту наголошується, що постачальники краудфандингових послуг повинні інформувати своїх клієнтів про період роздумів для недосвідчених інвесторів. Але способи захисту стосуються не лише недосвідчених інвесторів. Як вбачається зі статті 5 Регламенту, постачальник краудфандингових послуг повинен провести принаймні мінімальний рівень належної перевірки щодо власників проєктів, які пропонуються для фінансування через краудфандингову платформу постачальника відповідних послуг. Тобто, всі інвестори можуть бути впевнені, що постачальники краудфандингових послуг проходять ретельну перевірку і заносяться до реєстру постачальників краудфандингових послуг, який створює ESMA (ст. 14 Регламенту). Такі положення показують прозорість роботи краудфандингових платформ, оскільки вся інформація повинна бути загальнодоступною і постійно оновлюватися [5].

З огляду на його стрімку популярність та рівень правового регулювання відносин спільного інвестування, слід погодитися із висловленою дослідниками пропозицією віднести краудфандинг до об'єктів регулювання кредитно-інвестиційної політики України. У такому випадку держава має виступати суб'єктом державного регулювання краудфандингової діяльності. Вона забезпечуватиме прямий управлінський вплив на відносини за допомогою центральних та місцевих органів державної влади. Суть державного управління заключається у сприянні та створенні умов для розвитку цього виду інвестиційної діяльності, а саме: забезпечення умов краудфандингових платформ та постійне їх вдосконалення. Також сюди варто віднести здійснення заходів щодо узаконення одержаних коштів (як для авторів проєкту, так і для засновників платформи). І обов'язково популяризація цього фінансового інструменту у суспільстві та прирівнювання його до інших способів накопичення капіталу [6].

Безумовно на ряду з перспективами краудфандингу виникає і його проблематизація. Дослідження функціонування краудфандингу в міжнародній практиці виокремлює можливі шляхи вирішення наявних його проблем в Україні. До них можна віднести: формування правового регулювання у сфері краудфандингу; стимулювання появи на ринку різноманітних видів приватних інвесторів шляхом прозорості збору коштів; створення варіативності краудплатформ; генерування культури колективного фінансування на основі інформаційного забезпечення широких верств; послуговування європейському досвіду щодо регулювання даної сфери; мінімізація ризиків для непрофесійних та недосвідчених інвесторів; формування громадських структур для співфінансування проєктів тощо.

Підсумовуючи слід зазначити, що у Європейському Союзі захист прав інвесторів краудфандингових проєктів здійснюється належним чином завдяки ухваленому Регламенту 2020/1503/ЄС «Про європейських постачальників послуг краудфандингу (ECSP) для бізнесу». Запроваджені додаткові заходи обумовлені необхідністю захистити непрофесійних інвесторів, які можуть бути необізнані із юридичними тонкощами цього нового виду фінансування. Це переважно превентивні дії, які повинні здійснити постачальники послуг краудфандингу, спрямовані як на перевірку власників проєктів, так і на інформування інвесторів. Відсутність відповідної правової бази в Україні створює ризики для недосвідчених інвесторів, які користуватимуться послугами краудфандингу від українських постачальників. З огляду на це, а також у зв'язку з необхідністю приведення українського законодавства у відповідність до права ЄС, в Україні доцільно на законодавчому рівні визначити засади діяльності постачальників послуг краудфандингу, у тому числі заходи спрямовані на захист прав інвесторів.

Література:

1. Тягунова З. О., Бондаренко В. М. Краудфандинг: світовий досвід та практика. *Інноваційна економіка*. 2015. № 3. С. 25–32. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&_S21P03=FILA=&_S21STR=inek_2015_3_6 (дата звернення 05.01.2023).

2. Теслюк С. А., Матвійчук Н. М., Демчук Н. В. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його роз-

витку в Україні. *Фінанси, банківська справа та страхування*. Економіка та суспільство № 37, 2022.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1183/1140> (дата звернення 05.01.2023).

3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/conv#n82> (дата звернення 05.01.2023).

4. Малойван В. В. Краудфандинг як нове явище правової дійсності. *Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві*: матеріалами Інтернет-конф., м. Харків, 26 лют. 2019 р. 2019. С. 82–85. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2019/26.02.19/26.02.19-42-45.pdf> (дата звернення 07.01.2023).

5. Regulation (EU) 2020/1503 of the European Parliament and of the Council of 7 October 2020 on European crowdfunding service providers for business, and amending Regulation (EU) 2017/1129 and Directive (EU) 2019/1937. URL: EUR-Lex – 32020R1503 – EN – EUR-Lex (europa.eu) (дата звернення 06.01.2023).

6. Уголькова О. З., Гончар С. Й. Регулювання краудфандингу як об'єкта кредитно-інвестиційної політики держави. *Бізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 407–412.